

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشکده پرستاری و مامایی

طرح درس بالینی

نام درس: کارآموزی بهداشت باروری، مادر و کودک و تنظیم خانواده

تعداد واحد: ۱ واحد	مقطع: کارشناسی
پیش نیاز: بهداشت ۳ و ۴	سال تحصیلی: نیمسال دوم ۱۴۰۰-۹۹
مربی/استاد بالینی: رأفت کاظم زاده	گروه آموزشی: مامایی
بخش کارآموزی: مرکز بهداشت آزادگان	مدت کارآموزی: ۰۹... روز

شرح کوتاه دوره کارآموزی

در طول این کارآموزی دانشجویان در جهت کسب توانایی در زمینه مشاوره مادر و خانواده، آموزش بهداشت و راهنمایی و کمک به مادر، خانواده و گروههای آسیب پذیر آماده می شوند

هدف کلی دوره کارآموزی/کارورزی

هدف از ارائه این واحد کارآموزی، ضمن رعایت موازین انسانی، اخلاقی، اسلامی و حرفه ای و برقراری ارتباط صحیح با مادر و کودک، همراهان و کارکنان، مهارتهای لازم در زمینه انجام مراقبت ها و معاینات مادران و کودکان، تشخیص موارد غیرطبیعی و انجام مراقبت ها و اقدامات مربوطه، مشاوره با مادر و خانواده، آموزش بهداشت و راهنمایی و کمک به مادر، خانواده و گروههای آسیب پذیر را کسب نمایند.

اهداف اختصاصی دوره کارآموزی (شایستگی ها و مهارت های مورد انتظار):

اهداف	ردیف
<p>آشنایی با اهداف کارآموزی و نحوه ارزشیابی و ارائه برنامه روزانه- آشنایی با مقررات و روتین محل کارآموزی- تعیین تکالیف دانشجویان- نشان دادن تمام کتابها و دستورالعمل های بهداشت و آموزش نحوه استفاده از آنها در مراقبت های بهداشتی (مادران، کودکان، تنظیم خانواده، واکسیناسیون، تغذیه، خودآزمایی پستان و)- آموزش در مورد پرونده پیش از بارداری و تک تک آیتم هایی که در مراقبت پیش از بارداری باید رعایت گردد (از قبیل شرح حال گیری، درخواست آزمایشات، معاینات، آموزشها، پیگیری ها و ارجاعات)- آموزش نحوه پیشگیری و خودمراقبتی از عفونتهای واگیردار خصوصا کووید ۱۹</p>	(۱)
<p>آموزش در مورد پرونده مادران باردار و تک تک آیتم هایی که در مراقبت از مادران باردار در مراجعات مختلف باید رعایت گردد (از قبیل شرح حال گیری، معاینات فیزیکی، درخواست آزمایشات، سونوگرافی ها، معاینات، آموزشها، پیگیری ها و ارجاعات)- آموزش در مورد پرونده کودک و تک تک آیتم هایی که در مراقبت از کودک در سنین مختلف باید رعایت گردد (از قبیل شرح حال گیری، پایش رشد کودک، تغذیه، واکسیناسیون، درخواست آزمایشات، معاینات، آموزشها، پیگیری ها و ارجاعات)- آموزش در مورد پرونده پس از زایمان و تک تک آیتم هایی که در مراقبت پس از زایمان باید رعایت گردد (از قبیل شرح حال گیری، درخواست آزمایشات، معاینات، آموزشها، پیگیری ها و ارجاعات)- آموزش در مورد پرونده تنظیم خانواده و تک تک آیتم هایی که در مراقبت باید رعایت گردد (از قبیل شرح حال گیری کامل، درخواست آزمایشات، معاینات، آموزشها، پیگیری ها و ارجاعات)</p>	(۲)
<p>مربی با همراهی دانشجویان یک مورد مراقبت پیش از بارداری را به طور کامل برای مددجو انجام دهد- مربی با همراهی دانشجویان مراقبتهای یک مادر باردار را به طور کامل انجام دهد- مربی با همراهی دانشجویان مراقبتهای یک کودک را به طور کامل انجام دهد- مربی با همراهی دانشجویان مراقبت از مددجو برای تنظیم خانواده و مشاوره برای باروری را انجام دهد.</p>	(۳)
<p>دانشجو تحت نظارت مربی فعالیتهای زیر را انجام دهد:</p> <p>اخذ شرح حال کامل از مادر باردار- هفته حاملگی و زمان تقریبی زایمان را با دقت با LMP حساب کرده و با سونوگرافی مادر تطبیق دهد- انجام معاینات فیزیکی از مادر باردار بر طبق فرمهای موجود- آزمایشات غربالگریها، آزمایشات و سونوگرافی های لازم را در زمان مناسب درخواست نماید و نتایج آنها را تفسیر نماید- مکمل های مورد نیاز را در زمان مناسب به مادران باردار داده و اهمیت استفاده از آنها را آموزش دهد- فشارخون مددجو را به طور صحیح اندازه گیری نماید- مددجو را توزین کرده و قد را اندازه گیری کند و BMI را در اولین مراجعه حساب کرده و وزن مادر را روی نمودار مربوطه ترسیم نماید و با توجه به روند افزایش وزن اقدامات لازم را انجام دهد- بر اساس BMI، آموزشهای تغذیه ای مناسب به مادر را ارائه دهد- تست Roll over بر اساس نیاز مادر باردار انجام دهد- معاینه لئوپولد را در زمان مناسب به طور صحیح انجام دهد- ضربان قلب جنین را به طور صحیح کنترل نماید- در هر یک از مراقبت ها موارد غیر طبیعی را تشخیص داده و بتواند برای هر یک از موارد آموزشهای لازم، ارجاع و یا پیگیریهای لازم را انجام دهد- در صورت نیاز واکسیناسیون را برای مادران باردار انجام دهد- از نظر ادم و ترومبوز ورید عمقی مادران را معاینه کند- حرکات جنین را بررسی نماید- دفترچه زرد بهداشتی مادران را به طور کامل پر کند- به مادران باردار در زمینه های تغذیه، بهداشت فردی و دهان و دندان، واکسیناسیون، علایم خطر در بارداری، پیشگیری از ترومبآمبولی، کنترل حرکات جنین، وزن گیری مناسب، مسافرت، استراحت، ورزش و اختلالات شایع بارداری آموزشهای لازم را ارائه دهد- به سوالات و نگرانی های مادران پاسخ درست بدهد.</p> <p>- آموزش یک مورد معاینه صحیح پستان از مددجو توسط مربی و همچنین آموزش نحوه صحیح و زمان مناسب خودآزمایی</p>	(۴)

<p>پستان به مددجو توسط مربی</p>	
<p>دانشجو تحت نظارت مربی فعالیتهای زیر را انجام دهد:</p> <p>تکرار فعالیتهای روزهای قبل - برای نوزاد و کودک پرونده تشکیل دهد- نوزاد را از نظر علایم خطر و وضعیت عمومی معاینه کند- علایم حیاتی نوزاد را کنترل نماید- نوزاد را از لحاظ زردی بررسی نماید- وزن، قد و دور سر کودک را به دقت اندازه گیری نموده و در منحنی های مربوطه ترسیم کند- سیر تکامل نوزاد و کودک را بررسی نماید- نوزاد را برای انجام غربالگریها ارجاع دهد- مکمل های مورد نیاز کودک را در سن مناسب ارائه داده و آموزشهای لازم در ای زمینه را بدهد- آزمایشات مورد نیاز با سن کودک را درخواست نماید و بتواند آنها را تفسیر نماید- کودک را از نظر وضعیت بینایی و وضعیت دهان و دندان ارزیابی نماید- وضعیت تغذیه کودک از جمله وضعیت تغذیه با شیر مادر را بررسی نموده و آموزشهای لازم در زمینه تغذیه انحصاری با شیر مادر و نحوه صحیح شیردهی و همچنین نحوه و زمان تغذیه تکمیلی را ارائه دهد- با مادر در مورد مشکلات تغذیه ای کودک مشاوره نماید- به مادر در زمینه پیشگیری از حوادث و سوانح کودک آموزش دهد- با مادر در مورد رابطه متقابل کودک و والدین، بهداشت دهان و دندان مشاوره نماید- بر اساس کلیه ارزیابی های انجام داده طبقه بندی مناسب را انجام داده و اقدام مناسب (از قبیل دادن آموزش، ارجاع و یا پیگیری) را انجام دهد- کارت بهداشتی کودک را تکمیل و تاریخ مراجعه بعدی را ثبت نماید- به زمان تزریق واکسن توجه نماید- قبل از تزریق واکسن به کنترااندیکاسیون ها توجه نموده و از مادر سوال نماید- واکسن مناسب را با توجه به سن کودک آماده نماید- زنجیره سرمایی واکسن ها را رعایت نموده و به روش استریل و به طور صحیح در محل مناسب تزریق نماید- عوارض واکسن را به مادر توضیح دهد- تعداد قطرات و زمان استفاده از استامینوفن را به مادر آموزش دهد- دفتر واکسن و آمار ماهانه را به طور صحیح تکمیل نماید- کارت واکسن کودک را تکمیل و تاریخ مراجعه بعدی را ثبت نموده و به مادر توضیح دهد- به سوالات و نگرانی های مادر پاسخ درست بدهد.</p>	<p>(۵)</p>
<p>۱- تکرار فعالیتهای روزهای قبل</p> <p>۲- انجام معاینه پستان از مددجویان و آموزش خودآزمایی پستان به مددجویان توسط دانشجو</p> <p>۳- مراقبت های قبل از بارداری را به نحو احسن انجام دهد- از مددجو به طور صحیح طبق فرمهای موجود در مرکز شرح حال اخذ نماید- مددجو را بر طبق فرمهای موجود بطور صحیح مورد معاینه فیزیکی قرار دهد- آزمایشات لازم را درخواست نموده و نتیجه را تفسیر نماید- به مددجو در مورد اهمیت مصرف اسید فولیک توضیح داده و مکمل اسید فولیک را در زمان مناسب در اختیار مددجو قرار دهد- در صورت نیاز واکسن های مورد نیاز از قبیل توام و سرخچه را در زمان مناسب و در محل صحیح تزریق نماید- آموزشها و موارد مشاوره را بر طبق فرم موجود به مددجو ارائه دهد- در تمام مراقبت ها موارد غیر طبیعی را مشخص نموده و بتواند اقدامات مناسب از قبیل دادن آموزش، ارجاع و پیگیری لازم را انجام دهد- اهمیت انجام پاپ اسمیر را به مادران آموزش دهد- معاینه دستگاه تناسلی مادران را انجام دهد و به طور صحیح تست پاپ اسمیر را بردارد- جواب پاپ اسمیر را تفسیر نموده و موارد غیرطبیعی را ارجاع دهد-۴- در کلاسهای آموزشی دوران بارداری شرکت کند.</p>	<p>(۶)</p>
<p>۱- تکرار فعالیتهای آموزشی روزهای قبل بر اساس موارد مراجعه کننده</p> <p>۲- مراقبت های پس از زایمان را برای مادران انجام دهد: شرح حال زایمان را مطالعه نماید- فرم های مزبور را بر طبق شرح حال زایمانی تکمیل نماید- معاینه فیزیکی را انجام داده، توزین وزن و علایم حیاتی را کنترل نماید- معاینه اندازه فوندوس رحم از روی شکم مادر و کنترل محل بخیه ها (در صورت وجود) را انجام دهد- میزان خونریزی واژینال را کنترل نماید- مکمل های آهن و مولتی ویتامین را در صورت نیاز همراه با آموزشهای لازم به مادر ارائه دهد- ارائه آموزشهای لازم مطابق با نیاز مادران و</p>	<p>(۷)</p>

<p>پاسخ دهی صحیح به سوالات آنها.</p> <p>۳- به مددجویان خدمات تنظیم خانواده را ارائه دهد: از مددجویان شرح حال کامل اخذ نماید- بر طبق فرمهای فاصله گذاری بین تولدها بررسیهای لازم را انجام دهد- وضعیت شیردهی و قاعدگی مددجو را سوال کند- در صورت لزوم از مددجویان پاپ اسمیر انجام دهد- با رعایت اصول مشاوره و مطابق با نیاز آنها با مددجویان مشاوره نماید- برای بکارگیری روش های مختلف پیشگیری از بارداری آموزشهای لازم مطابق با نیاز به مددجو بدهد- موارد منع استفاده از روش های ضدبارداری را قبل از تجویز روش بررسی نماید- علائم و نشانه های خطر روش ضدبارداری مورد استفاده و نیاز به مراجعه به موقع به مراکز بهداشتی درمانی را به مددجو توضیح دهد- در صورت نیاز روش مورد نظر، آزمایشات لازم (از قبیل پاپ اسمر، بررسی مشکلات انعقادی و چربی خون) را درخواست نماید- در مورد قرصها زمان صحیح شروع مصرف، معایب و مزایا، عوارض جانبی و چگونگی برخورد با آنها، فراموشی قرص، مراقبت و پیگیری بعدی را به مادران آموزش دهد- برای مددجویان در مورد روش اورژانسی پیشگیری از بارداری، موارد استفاده، چگونگی استفاده، عوارض و چگونگی برخورد با آن توضیح دهد-آموزش نحوه گذاشتن IUD - در مددجویان واجد شرایط IUD شرح حال گرفته و به موارد منع مصرف توجه نموده و وی را مورد معاینه لگن قرار دهد- در صورتیکه مددجو جهت گذاشتن IUD باشد، در صورت نداشتن موارد غیر طبیعی، گذاشتن IUD را بر طبق اصول، به طور استریل انجام دهد- بعد از گذاشتن آموزشهای لازم را ارائه دهد- در صورت لزوم نسخه بعد از IUD گذاری را بنویسد- مراقبت ها، پیگیری ها و کنترل های بعدی را به ممدجویان آموزش دهد.</p> <p>۴- شرکت در کلاسهای آموزشی دوران بارداری و ارائه آموزشهای لازم</p> <p>۵- مشاوره و راهنماییهای لازم را در زمینه بلوغ، ازدواج، مشاوره ژنتیک، بارداری، تنظیم خانواده، دوران میانسالی، دوران یائسگی و سالمندی، به مددجویان ارائه دهد.</p>	
<p>تکرار موردی فعالیتهای آموزشی روزهای قبل - رفع اشکالات نحوه عملکرد دانشجویان توسط مربی- شرکت در کلاسهای آموزشی دوران بارداری و شیردهی و تنظیم خانواده</p>	<p>(۸)</p>
<p>امتحان کتبی یا شفاهی از دانشجویان - ارزشیابی عملکرد بالینی دانشجویان بر اساس فرم ارزشیابی - دریافت تکالیف مربوطه از دانشجویان</p>	<p>(۹)</p>

روش های آموزش فراگیر:

مطالعه مورد یا بیمار بر اساس یادگیری مساله محور، مراقبت از مددجویان، کنفرانس بالینی (بر اساس آخرین شواهد)

نحوه ارزشیابی:

درصد نمره اختصاص یافته	عناوین ارزشیابی	ردیف
۵٪	رعایت قوانین و مقررات بالینی	(۱)
۷۰٪	ارزیابی اختصاصی (بر اساس مفاد چک لیست اختصاصی دوره)	(۲)
۱۰٪	تکلیف و کنفرانس	(۳)
۱۵٪	آزمون پایانی (ترجیحاً به شکل عملی جهت شایستگی بالینی برگزار شود)	(۴)

قوانین و مقررات بالینی

۱. رعایت کامل اصول پوشش حرفه ای، دانشجویی و پرستاری
۲. رعایت موازین اخلاقی در راستای اجرای نقش الگو بودن برای پرسنل و سایر دانشجویان پرستاری
۳. برنامه ریزی جهت حضور منظم در محیط بالینی با هماهنگی مدرس مربوطه و مسئولین پرستاری بیمارستان
۴. انجام تکالیف و وظایف محوله از سوی مربی

منابع

- ۱- کایننگهام و همکاران . بارداری زایمان ویلیامز - آخرین چاپ
- ۲- اصول مهارت‌های بین فردی، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- ۳- آموزش بهداشت، راماجاندران، ل، آخرین چاپ
- ۴- مراقبت‌های ادغام یافته سلامت مادران (راهنمای خدمات خارج بیمارستانی) - وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران، آخرین ویرایش
- ۵- راهنمای کشوری خدمات مامایی و زایمان، بیمارستانهای دوستدار مادر- وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران، آخرین ویرایش
- ۶- راهنمای کشوری انجام زایمان طبیعی و ارائه روشهای غیردارویی کاهش درد زایمان، وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت و اداره سلامت مادر، آخرین ویرایش
- ۷- راهنمای جامع تغذیه مادران باردار و شیرده
- ۸- مراقبت ادغام یافته کودک سالم، وزارت بهداشت، معاونت سلامت، دفتر سلامت خانواده، اداره کودکان، آخرین ویرایش
- ۹- مراقبت آغوشی، راهنمای مراقبت از نوزادان نارس ویژه والدین، وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت و اداره سلامت نوزادان
- ۱۰- WHO و UNICEF، حمایت و ترویج تغذیه با شیر مادر در بیمارستانهای دوستدار کودک، وزارت بهداشت، اداره سلامت کودکان
- ۱۱- برنامه و راهنمای ایمن سازی مصوب کمیته کشوری ایمن سازی ۱۳۹۴
- ۱۲- بررسی عوارض ناخواسته ایمن سازی، سازمان جهانی بهداشت، ترجمه: وزارت بهداشت، معاونت سلامت مرکز مدیریت بیماریها
- ۱۳- راهنمای ارائه خدمات تنظیم خانواده - وزارت بهداشت، معاونت سلامت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت
- ۱۴- دستوالعمل روشهای پیشگیری از بارداری در جمهوری اسلامی ایران
- ۱۵- کتاب اسپیروف، **Family planning**
- ۱۶- منابع مربوط به دروس بارداری و زایمان و بیماریهای زنان، آخرین چاپ
- ۱۷- منابع مربوط به دروس بهداشت ۱ و ۲ و ۳ و اصول تغذیه و تغذیه درمانی مادر و کودک، آخرین چاپ